

MONS

ŽENE

Prošlost i sadašnjost

Vođena tura obogaćena digitalnim iskustvima koja vam pomaže da preispitate mesto žena u gradu..

Praktične informacije

Polazna tačka

Trg Franklina Delana Ruzvelta, Mons,
Belgija

(50°27'13.9"N 3°56'45.5"E)

Udaljenost i trajanje

Ruta duga 2,4 km traje oko 2 sata peške

Potreban materijal

Najmanje jedan telefon sa internet vezom na
dve osobe, slušalice, po jedan list papira za
svakog učesnika i flomasteri ili drvene bojice.

Rešenja

Rešenja su uključena ili u digitalnu
aktivnost ili u prateći materijal.

Bezbednost

Uvek obratite pažnju na saobraćaj oko sebe,
naročito kada su trotoari uski.

Pratite zelene oznake tokom cele
ture kako biste pronašli pravi put.

Možete i da skenirate ovaj QR
kod kako biste videli mapu
ture, ali samo ako vam je to
zaista potrebno!

Tajanstveno pismo

Viktorija, vaša prijateljica, pozvala vas je ranije danas i insistirala da se nađete u Monsu. Zvučala je izuzetno uzbuđeno, ali je odbila da vam kaže razlog.

Kada stignete, jedva da vas pozdravi, a zatim iz svoje torbe izvadi malu knjigu i staru kovertu.

„Pogledaj šta sam pronašla sakriveno među starim papirima dok sam praznila kuću svoje bake!“, kaže.

Skenirajte QR kod kako biste otkrili dokument koji je Viktorija pronašla.

Nema potpisa. Nema datuma. Nema objašnjenja.

Samo ovo pismo, jedan grad i mala knjiga sa mapom i nekoliko beleški. Nije vam bilo potrebno ništa više...

„Istražimo uticaj žena u oblikovanju ovog grada i otkrijmo koje mesto danas zauzimaju ovde... ovo zvuči kao misija za nas!“, kaže Viktorija.

Pogledate mapu. Prva stanica je Kolegijalna crkva Svete Valtrude, udaljena samo nekoliko metara... Hajdemo!

Stanica 1: Kolegijalna crkva Svete Valtrude

Osnivač grada je žena!

Oboje gledate ovu ogromnu crkvu i ostajete zadržani njenom arhitekturom.

Počinjete da se pitate ko je Sveta Valtruda... ali Viktorija već zna odgovor.

„Ne znam mnogo žena iz Monsa, ali Sveta Valtruda je verovatno najpoznatija među njima! Ona je razlog zbog kojeg danas možemo da stojimo ovde i istražujemo grad!”

Mons postoji zato što je jedna žena odlučila da ostavi sve iza sebe. Možda ne znamo tačno šta je istorijska istina, a šta legenda, ali njena priča i danas oblikuje Mons.

Prema predanju, Valtruda je živela oko 70 godina početkom srednjeg veka (7. vek). Potiče iz visokog plemstva i bila je udata, sa četvoro dece, ali je odlučila da napusti svoj povlašćeni život i osnovala malu versku zajednicu na ovom brdu, nazvanom „mont Castrilocus”.

Ta zajednica je rasla. Ubrzo je usledio i samostan.

I polako je oko njega nastao grad.

Grad u kojem se upravo sada nalazite.

Ali ne znamo detaljno ko je Valtruda zaista bila. Većina onoga što je sačuvano potiče iz tekstova napisanih dugo nakon njene smrti: deo je činjenica, a deo legenda, i nemoguće ih je u potpunosti razdvojiti.

Ipak, za razliku od mnogih svetica, ona nije prikazivana kao neka nadljudska žena. Najviše je ostala upamćena po svojoj dobroti. Po brizi za siromašne. Po oslobađanju zarobljenika. Po tome što je, prema svemu sudeći, bila izuzetno... ljudska.

Nakon njene smrti, njene relikvije postale su simbol zaštite za stanovnike Monsa. Kuga, požari, ratovi, nepravda: u svakoj krizi grad se obraćao njoj. Od njene smrti pripisuje joj se pet čuda.

Godine 1349, na vrhuncu epidemije Crne smrti, na praznik Svete Trojice organizovana je posebna procesija kako bi se zatražila njena zaštita. Prema predanju, upravo je iz te procesije nastalo nešto što vam je možda već poznato – Dukas de Mons.

Iako je Sveta Valtruda verska ličnost, ona povezuje vernike i nevernike, kao i stanovnike Monsa i njegove posetioce. Njena priča nije samo priča o religiji. Ona govori o tome šta ostaje zapamćeno, šta se zaboravlja i kako izbori jedne osobe mogu tiho oblikovati, pa čak i odrediti, identitet jednog mesta tokom više od hiljadu godina.

Nije osvojila grad, nije njime vladala, nije bila naročito bogata, a ipak je ovde svi poznaju.

Štaviše, ako pažljivo pogledate, primetićete da unutra uvek gore sveće posvećene njoj znak da i danas zauzima posebno mesto u srcima stanovnika Monsa.

IZAZOV

Budite najbrži i pronađite 3 reči povezane sa pričom o Svetoj Valtrudi u ovoj slagalici. Možete zatražiti pomoć ako se zaista zaglavite.

F	W	Z	R	E	L	I	C	S	H	I
E	E	Q	S	E	V	P	L	S	S	J
G	Ç	R	U	E	M	R	D	C	A	O
C	F	N	B	P	L	O	X	S	M	L
F	T	N	F	J	I	C	C	R	Z	O
W	R	X	W	J	U	E	A	L	V	Ç
D	J	E	G	H	U	S	R	R	Q	Q
L	J	K	D	A	Ç	S	U	L	I	U
B	M	U	G	R	Q	I	T	T	L	M
N	M	P	L	K	Q	O	J	P	L	B
I	X	K	C	P	U	N	V	S	W	I

Popnite se uz „Rampe Sainte Waudru” sa leve strane Kolegijalne crkve i zaustavite se pored malog parka.

Stanica 2: Dve zajednice žena

Dve različite sudbine u sećanju.

„Čekaj, pogledaj ovaj deo pisma“, kaže Viktorija.

Pokazuje na nekoliko redova kojima niste obraćali pažnju, pri dnu stranice:

"Nisam bila sama. Nikada nismo bile same. Mnogo pre nego što je to neko nazvao imenom, zajednice žena su već oblikovale grad i utirale put ka ženskoj nezavisnosti."

„Pitam se na koje zajednice ona misli. Čula sam za jednu od njih, ‘kanonise’, ali to je sve. Kad smo već kod toga, da li znaš da je celo ovo područje u njihovo vreme izgledalo potpuno drugačije?“

Skenirajte QR kod kako biste upoznali dve fascinantne zajednice žena iz prošlosti.

Istražite sadržaj kako biste se vratili kroz vreme i videli Mons onako kako su ga one poznavale. Kada budete spremni, uradite završni kviz pre nego što nastavite do sledeće stanice.

Viktorija na trenutak sklanja pismo.

„Ovo je baš neverovatno“, kaže ona.

„Žene su se ovde već pre više vekova same organizovale.

Beginke, kanonise... Za svoje vreme bile su neverovatno moderne!

Osim zgrada koje su ostavile gradu, pomogle su i da se promeni način na koji su žene bile posmatrane. Ne mogu da verujem da nikada ranije nisam ni čula za beginke...”

Pogleda prema vama.

„Pitamo se kako feminizam danas izgleda i kako se zapravo živi ovde u Monsu. Verovatno se mnogo razlikuje od onoga što su beginke doživljavale.”

Nasmeši se.

„Hajde... da otkrijemo.”

Krenite ulicom „Rue Samson” sa desne strane parka. Nastavite pravo i skrenite u treću ulicu sa desne strane (Rue Notre Dame). Nastavite pravo dok ne budete mogli da skrenete levo. Zatim skrenite u prvu ulicu sa leve strane i zaustavite se pored „Picardie Laïque”, koje se nalazi sa vaše leve strane.

Izazov zapažanja

Usput obratite pažnju na nazive ulica. Naići ćete na naziv još jedne zajednice žena.

Koje?

Ako je potrebno, možete koristiti prevodilac.

Stanica 3: Picardie Laïque

Ponovno definisanje veze između žena i nasleđa.

Viktorija gleda u svoj telefon, kada odjednom zastane.

„Čekaj, pogledaj ovo.“

Skenirajte QR kod kako biste videli ekran Viktorijinog telefona.
Pogledajte prvu karticu.

Viktorija se namršti.

„Šta to?“

Otvora novu karticu na telefonu i ukucava „Matrimoine“.

Sada otvorite karticu 2 – isti QR kod – i odvojite malo vremena da poslušate kratki podcast koji vam je preporučen.

Viktorija, držeći telefon u ruci, kaže:

„Zašto mi niko ranije nije rekao za ovo? Sledeće godine sigurno ću učestvovati na ovom događaju! Imaju čak i Fejsbuk stranicu...“
Telefon joj zasvetli. Stigla joj je poruka od prijatelja koji studira na Politehničkom fakultetu, odmah iza ugla.

Viktorija već ide u pravcu škole...

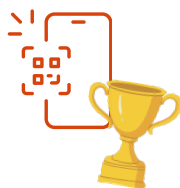

Popnite se ulicom „Rue de la Grande Triperie“ i skrenite u drugu ulicu sa desne strane (Rue de Houdan).

Nastavite još malo i Politehnička škola će se nalaziti sa vaše desne strane.

Stanica 4: Žene i edukacija

Nejednak pristup obrazovanju → nejednako učešće u društvu → nejednako pamćenje

Skenirajte QR kod kako biste učestvovali u kvizu koji je organizovala Politehnička škola.

Viktorija nekoliko trenutaka posmatra vremensku liniju nakon što se igra završi.

„Neverovatno je kada razmisliš o tome. Zamisli da je 1945. godine u celoj ovoj školi diplomirala samo jedna žena.“

Obrazovanje nikada nije bilo samo pitanje učenja. Uvek je predstavljalo nešto mnogo veće: ko ima mesto za stolom, ko može da učestvuje i ko može u potpunosti da bude deo javnog života. Svaki datum na toj vremenskoj liniji predstavljao je vrata koja je neko morao da otvori silom.

Neka od tih vrata otvorena su upravo ovde, u ovoj zgradi.

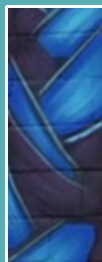
Odjednom se setite nečega pored čega ste prošli na putu ovamo. Nove ulične umetnosti, delimično skrivene iza ugla. Bili ste radoznali, ali niste imali vremena da zastanete.

„Da li da pogledamo? Mislim da je to deo inicijative 'L'art habite la ville' ('Umetnost živi u gradu'), koja je pokrenuta 2015. godine kada je Mons bio Evropska prestonica kulture. Hajde!”

IZAZOV ZAPAZANJA

Vratite se istim putem i pokušajte da pronađete ovo. To je vaša sledeća stanica.

Stanica 5: Predstavljanje žena u uličnoj umetnosti

Kakva se slika žena prikazuje kroz uličnu umetnost u gradu?

Pronašli ste ga! Posmatrajte prvi mural („Eldorado“ autora Duek Glez, 2019), inspirisan meksičkom kulturom, i odgovorite na pitanja iz „Koraka 1“ u okviru izazova ulične umetnosti koji se nalazi ispod.

Kada završite, krenite prema trgu „Marché aux herbes“, ulicom koja se nalazi odmah iza vas.

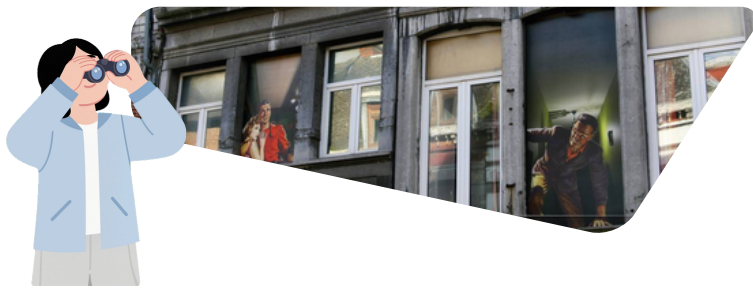
Obratite pažnju na sve murale i odgovorite na ista pitanja za svaki od njih. Zatim uradite korake 2 i 3.

Na trgu „Marché aux herbes“ možete videti mural „True Story“ koji su napravili Calvin Dussart i Charles Myncke (2015).

Inspirisano je skrivenim pričama grada:

- Umetnike su zainteresovali brojni zazidani prozori u Monsu i ono što bi oni mogli predstavljati.
- Zamislili su život i aktivnosti koje su možda nekada postojale iza tih zidova.
- Mural spaja maštu i sećanje tako što uključuje reprodukcije stripova iz 1950-ih i plakata holivudskih filmova.

IZAZOV ULIČNE UMETNOSTI

Korak 1: Posmatranje (u velikoj grupi)

Šta uopšteno vidite? Koje emocije prepoznajete? Šta mislite o tome?

Ovde je prikazan merač snage (Power Meter).

Razvrstajte prikaze žena koje vidite.

Žrtva ● – Pasivna ● – Neutralna ● – Aktivna (pozitivna? negativna?) ● – Moćna ●

Korak 2: Razmišljanje (u velikoj grupi)

Videli ste žene koje su izbrisane iz istorije, žene koje su se borile za vidljivost, žene koje su ponovo zauzele javni prostor, a sada posmatrate kako su predstavljene u tom istom javnom prostoru.

Kakvu sliku žena Mons prikazuje na svojim ulicama?

Da li je pozitivno imati ovakve prikaze ili ne?

Šta po vama čini da prikaz žena u javnoj umetnosti deluje „moćno“?

Korak 3: Kreirajte svoj mural (u malim grupama)

Kada bi Mons sledeće godine angažovao VAS da naslikate mural o ženama, šta bi on prikazivao?

Imate 60 sekundi da osmisлите koncept u malim grupama i 20 sekundi da ga predstavite.

Viktorija je i dalje puna ideja.

„Stvarno bi trebalo sledeći put da podelimo ove koncepte sa opštinom kada budu organizovali neki događaj ulične umetnosti!“
Dok to govori, kreće prema prodavnici Artefacto.

Ako se sada nalazite na trgu „Marché aux herbes“, vratite se istim putem kojim ste došli, spuštajući se niz ulicu nekoliko metara.

Brzo ćete ugledati prodavnicu Artefacto sa vaše desne strane.

Stanica 6: Prodavnica Artefacto

Mnoštvo načina da se definiše ko je predstavljen i na koji način.

„Čekaj, pogledaj ovo!“ kaže Viktorija.

Logo na vratima ukazuje na to da je ovo mesto deo inicijative koju je 2023. godine pokrenulo udruženje La Maison Arc-en-Ciel sa ciljem stvaranja bezbednijih i inkluzivnijih prostora za LGBTQIA+ osobe u gradu. Takođe se sećate da ste pročitali da je Mons 2021. godine zvanično proglašen „zonom slobode za LGBTQIA+ osobe“.

Viktorija pogleda nalepnicu, a zatim ponovo pogleda u vas.

„Istraživale smo istoriju žena... ali se nikada zapravo nismo zapitale ko je sve uključen u tu grupu.

Videle smo kako su žene morale da se bore na mnogim poljima da bi bile priznate i vidljive u gradu, ali šta je sa ženama iz LGBTQIA+ zajednice? Ženama druge boje kože? Ženama iz siromašnijih društvenih slojeva?“

Ova nalepnica vas navodi na razmišljanje...

Kulturno nasleđe nije samo nešto što pripada prošlosti. Ono je živo.

Svakog dana, kroz male izbore poput ove nalepnice, oblikujemo ko se oseća prihvaćeno, ko je vidljiv i čije su priče važne.

A da li se sećaš logotipa 'Journées du Matrimoine'? Nisu se svi složili oko njega."

Neka feministička udruženja smatrala su problematičnim to što na njemu nije bilo nijednog muškarca. Neki ljudi su takođe doživeli žene koje „viču“ kao previše agresivne i histerične, dok je za druge to predstavljalo samo snagu i nezavisnost... Ponovo pogledate vrata. Čak i mali logo može da izazove raspravu, pa zamislite tek predstavljanje čitave zajednice kroz jedan grad!

Kulturno nasleđe se stalno oblikuje i preispituje. Društva odlučuju čije će priče biti istaknute i na koji način.

**Sada je naša
zajednička
odgovornost da ovo
nasleđe učinimo što je
moguće inkluzivnijim.**

Idite uz ulicu kojom se trenutno nalazite, sve dok ne stignete do glavnog trga.

Stanica 7: Grand Place (Glavni trg)

Folklor predstavlja napetosti između tradicije i uključivanja (inkluzije).

Viktorija: „O! Prošle godine sam bila ovde, na ovom trgu, tokom proslave Doudou, odnosno borbe poznate kao Lumeçon. Bilo je neverovatno! Ne možeš ni da zamisliš kakva je energija vladala ovde! Ovaj folklorni događaj je važan deo lokalnog identiteta. Moraš to da doživiš da bi razumeo/la o čemu pričam... Sačekaj, pokazaću ti jedan video!”

Skenirajte QR kod kako biste pogledali video koji Viktorija želi da vam pokaže.

Svaki put kada se video zaustavi, dodirnite oznaku kako biste saznali više o ulozi i mestu žena u lokalnom folkloru.

IZAZOV POSMATRANJA

Na ovom trgu postoje dve umetničke reference na Doudou. Pronađite ih i prebrojte koliko je različitih vrsta likova iz lokalnog folklora predstavljeno (ne računajući ruke).

Upišite svoj odgovor ispod.

Budite pažljivi, jedno od ovih umetničkih dela je veliko, ali dobro skriveno.

Srećno!

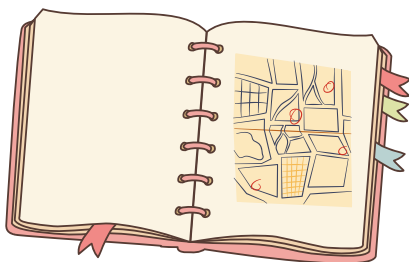
Viktorija: „Istina je da nikada nisam razmišljala o tim tenzijama između folklornih tradicija i inkluzije.

Pre neki dan pročitala sam citat direktorke Muzeja maski u Binšu: „**Tradicije koje se ne razvijaju – odumiru.**“

Verujem da je bila u pravu.“

Viktorija pokazuje na mapu u svojoj knjižici.

„Pogledaj, sledeća stanica nije daleko oдавде.“

Idite ulicom koja se nalazi levo od turističke kancelarije (Visit Mons).

Skenite u prvu ulicu sa leve strane (Rue Cronque) i zaustavite se kada stignete do njenog kraja.

Stanica 8: Ulica Margerit Bervoe

Istorijske ličnosti i nazivi ulica

Viktorija: „Margerit“? Ulica koja nosi ime po jednoj ženi? To nije baš tako često... U Monsu znam da postoji nešto više od 10 ulica od ukupno 435 koje nose ime neke žene... Ona je sigurno bila važna, iako pretpostavljam da mnogi ljudi prolaze ovuda, a da to uopšte ne primete ili tome ne pridaju poseban značaj.“

Skenirajte QR kod kako biste otkrili priču o Marguerite Bervoets, ali budite spremni da se suočite sa izazovnim pitanjem: „Šta biste vi uradili da ste bili na njenom mestu?“

Idite ulicom Marguerite Bervoets sa vaše desne strane i skrenite desno u „Passage Victor Hugo“, prolaz koji se nalazi između dve zgrade.

Kada stignete do kraja prolaza, skrenite desno. Sa leve strane videćete velika vrata (broj 20). Prođite tim malim putem i zaustavite se pored bareljefa koji prikazuje osnivače književnosti Monsa.

Stanica 9: „La Chapelle du condamné“ i veštice

Otkrivanje zaboravljenih žena izbrisanih zbog straha, predrasuda i optužbi.

Viktorija vam pokazuje malu knjigu:

„Pogledaj, ovo mesto se zove ‘La Chapelle du condamné’ (Kapela osuđenog čoveka). Kakvo neobično ime za ovako malu i simpatičnu građevinu!

Pronalazi QR kod na zidu ispod naslova ‘Otkrijte priču o Marguerite Tiste’.”

Skenirajte QR kod kako biste otkrili šta povezuje Margerit Tiste sa ovom kapelom.

Preporučujemo vam da koristite slušalice. Dok slušate, možete polako krenuti prema Velikom Trgu

Da biste stigli do Velikog Trga: pratite stazu koja ide blago udesno i prođite kroz prolaz ispod Gradske kuće.

Viktorija na trenutak ostaje nepomična. Gleda u trg.

„Nikada više neću gledati ovaj trg na isti način...

Hodale smo kroz ovaj grad, prateći žene koje su bile skrivene, zaboravljene, izbrisane iz priče.

A onda smo otkrile da su pre mnogo vekova neke žene ZAISTA bile stavljene u središte pažnje... ali kao čudovišta. Kao nešto čega je grad morao da se oslobodi.

Od spaljivanja žena, preko njihovog brisanja iz sećanja, pa sve do pokušaja da im se konačno vrati njihovo mesto. To je ceo tok priče. To je ono o čemu je ovo pismo govorilo.

Ali postoji nešto čemu se stalno vraćam: kroz sve ove vekove ćutanja i potiskivanja, neke žene su pronašle način da se probiju. Način da postoje, da govore, da ostave trag...”

Odjednom, Viktorija kao da je dobila novu ideju.

„Naravno – umetnost! Kada ne možeš da govoriš, slikaš.

Kada te ne slušaju, stvoriš nešto što ne mogu da ignorišu!

Zar ne misliš tako?”

Kada vam Gradska kuća bude iza leđa, skrenite levo i pratite ulicu „Rue de Nimy”.

Zaustavite se ispred umetničke škole pod nazivom ARTS², nastale spajanjem Kraljevskog konzervatorijuma u Monsu i Više škole za plastične, vizuelne i prostorne umetnosti.

Stanica 10: ARTS², Sesil Duar

Kada umetnica uspe da osvetli priče zaboravljenih žena.

Sada stojite ispred ARTS², umetničke škole u Monsu. Danas žene čine većinu studenata umetnosti ovde. Ali vratimo se 150 godina unazad i slika je bila potpuno drugačija.

Sve do kraja 19. veka, ženama jednostavno nije bilo dozvoljeno da pohađaju umetničke škole. Neke su ipak uspevale da nauče da slikaju – preko oca, brata ili supruga koji su imali četkice i prostor za rad. Ali čak i tada, pravila za žene bila su stroga: nisu smele da slikaju nage figure, što je značilo bez zvaničnih narudžbina, bez karijere i bez priznanja.

A onda je došla Sesil Duar, žena koja nije igrala po pravilima i koja je pobedila sistem... dva puta.

Rođena u Francuskoj 1866. godine, nije mogla da se upiše na Akademiju u Monsu zato što je bila žena.

Zato je pronašla drugi način: privatne časove kod samog direktora Akademije, Antoana Burlara. Bila je toliko talentovana da je 1885. godine, kao slobodna učenica, osvojila prvu nagradu Akademije.

Njena prva pobuna protiv sistema!

Slikala je tradicionalne portrete, ali ono što je njen rad činilo zaista revolucionarnim bio je njen fokus na Borinažu. Isti rudarski region koji je inspirisao i Van Goga.

Razlika? On je slikao muškarce. Ona je svoj kist usmerila ka onima koji su bili zaboravljeni: ženama zatrpanim težinom ugljene prašine i tišine, i učinila ih nemogućim za ignorisanje.

Ali zar vam nisam rekla da je dva puta pobedila sistem?

Kada je Sesil imala 33 godine, reka La Trouille se izlila.

Pokušavajući da spase svoje slike, okliznula se, udarila glavom i izgubila vid. Većina ljudi bi tu stala. Ona nije.

Uzela je violinu. Zatim se posvetila vajarstvu. A onda... Brajevom pismu.

Nakon Prvog svetskog rata postala je jedna od ključnih osoba u razvoju Lige za Brajevo pismo.

Izgubila je oči. Nikada nije izgubila svoj glas i kreativnost.

Želite li da otkrijete jednu od glavnih slika Sesil Duar „kroz oči slepe osobe“?

Skenirajte QR kod, uzmite nekoliko olovaka, papir i pokušajte da nacrtate ono što zamišljate dok slušate opis.

Nastavite pravo ulicom „Rue de Nimy“ dok ne ugledate Mundaneum sa svoje desne strane.

Stanica 11: Mundaneum

Institucija koja ponovo tumači svoje nasleđe kako bi istakla i proslavila uloge žena

Viktorija zastaje. Izvlači malu knjigu, prelistava je... a zatim podigne pogled.

„To je to. Mundaneum. Naša poslednja stanica.”

Mundaneum

Osnovali su ga Pol Otle (Paul Otlet), vizionar koji je razvio univerzalni sistem klasifikacije koji se i danas koristi u bibliotekama, i Anri La Fonten (Henri La Fontaine), dobitnik Nobelove nagrade za mir iz 1913. godine.

Neki ga nazivaju „internetom od papira”.

Mnogo pre Gugla, ekrana i Wi-Fi mreže, ljudi su ovde pokušavali da prikupe svo znanje sveta.

Milioni kartica sa podacima. Ručno ispisanih. Sređenih.

Klasifikovanih. Sačuvanih u beskrajnim fiokama.

Sve to zbog jednog glavnog ideala: mir kroz deljeno znanje.

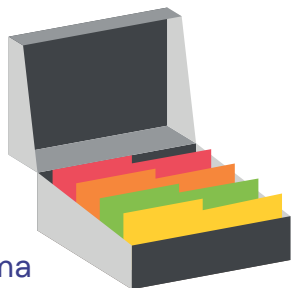
Viktorija naglas čita natpis. Zastane, a zatim ponovo prelista malu knjigu.

„Čekaj... u knjizi piše da su ovu ustanovu izgradile tri osobe, a ne dve...”

I to je tačno...

Treća osoba bila je Leoni La Fonten (Léonie La Fontaine), Anrijeva sestra. Imala je ključnu ulogu u ovom projektu – učestvovala je u izradi prvih 400.000 indeksnih kartica koristeći sopstvene arhive i povezala projekat sa međunarodnim mrežama kako bi aktivno doprinosila širenju znanja.

I tu se nije zaustavila... Leoni je postala jedna od prvih feministkinja u Belgiji. Sarađivala je sa većinom pionirki feminističkog pokreta, bila je jedna od suosnivačica prvog feminističkog udruženja u Belgiji, La Ligue Belge du Droit des Femmes („Belgijska liga za prava žena“), a kasnije je osnovala i Parti des Femmes Belges („Partiju belgijskih žena“) kako bi se borila za socijalna i politička prava žena, uključujući i opšte pravo glasa. Prilično impresivna lista dostignuća, zar ne?

Pa ipak, tokom više decenija Leoni je ovde ostala gotovo nevidljiva.

Zašto? Prema rečima predstavnika muzeja, svojevrsna „otletomanija“, odnosno usmerenost na Pola Otlea kao „prvog oca interneta“, zajedno sa fascinacijom Nobelovom nagradom za mir koju je dobio Anri, zasenila je njen doprinos.

Međutim, to se danas polako menja.

Prelomni trenutak za Mundaneum dogodio se 2020. godine, kada su „žene“ postale zvanična tema Evropskih dana baštine. To je Mundaneumu pružilo priliku da ponovo otkrije priču o Leoni i da joj posveti centralno mesto u jednoj izložbi.

Tokom celog života, Leoni je vodila jasna misija: da dokumentuje istoriju žena i pretvori je u sredstvo obrazovanja i emancipacije. Ipak, izvori o prvim feministkinjama u Belgiji i dalje su oskudni, a bez tragova istorija ne može da postoji. Ono što nije dokumentovano vremenom nestaje. A ono što nestane biva zaboravljeno... osim ako svesno ne odlučimo da ga sačuvamo.

Godine 2026. arhivski centar organizovao je radionicu za Vikipediju kako bi biografije žena bile potpunije i vidljivije – što je od velikog značaja kada se zna da je samo 1 od 5 članaka na Vikipediji posvećen ženi. Naziv ulice, statua, izložba... ništa od toga ne bi postojalo bez informacija. A upravo to priznanje oblikuje kolektivno sećanje.

Jer nasleđe zaista živi onda kada se deli, i raste svaki put kada ga novi glas prenese dalje.

Konačne refleksije

Viktorija zatvara malu knjigu i ponovo pogleda pismo.

„Mislim... ovo nikada nije bilo samo o Monsu. Radilo se o tome da naučimo da primetimo priče skrivene u bilo kom gradu.

Upoznali smo žene koje su osnivale zajednice, čuvale nasleđe, borile se za pravo na obrazovanje, rad i to da budu saslušane. Neke su postale simboli. Druge su gotovo nestale iz sećanja. A sada se pitam koliko priča svakog dana prođemo pored njih, a da ih nikada ne primetimo.“

Pogleda prema Mundaneumu.

„Možda zato postoje ovakva mesta – da nastave da istražuju i da dodaju delove slagalice koji nedostaju.

Glavni sprat je besplatan... možda ću ući i malo razgledati.“

Viktorija pažljivo savija pismo i poslednji put ga pogleda.

„Mislim da je žena koja je ovo napisala bila u pravu. Gradovi se ne menjaju sami od sebe. Na nama je da ih posmatramo drugačije, da primetimo ko je prisutan, ko nedostaje i čijim pričama još treba dati prostor.

Kulturno nasleđe nije samo nešto što nasledimo – to je priča koju i dalje pišemo. Naš zajednički zadatak je da osiguramo da se svaki glas, svaka ruka koja ga je oblikovala, može čuti i zapamtiti.“

Ovu brošuru izradila je organizacija ELAN u okviru projekta Empower Youth Explore Stories (EYES).

Kontakt:

ELAN – European Literacy for All Network

Bulevar Senktlet 39 (Boulevard Sainctelette 39) 7000 Mons, Belgija

Sajt: <https://www.ela-network.eu/>

Email: literacy.forall.network@gmail.com

LinkedIn: European Literacy for All Network

**Sufinansira
Evropska unija**

Finansirano od strane Evropske unije. Izraženi stavovi i mišljenja su isključivo oni autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni organ za dodelu grantova ne mogu biti odgovorni za njih.